№ 97
სამშაბათი, 11 მაისი, 1899 წ.

ბაზეთი ლარს:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10—	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

1877—1899

ივერია

№ 97
სამშაბათი, 11 მაისი, 1899 წ.

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
ბაზეთის დასაბეჭდად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამოცე. საზოგადოების კანცელარია
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ ჯერზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

ტფილისი
საჯარო ბიბლიოთეკა

გასვეთი „ივერია“ პირველ მაისიდგან წლის დამლევამდე ეღირება 7 მან. 25 კაპ.

სახალხო სეირნობა
საქველმოქმედო ბაზრითურთ.

„ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების სასარგებლოდ“.

დანიშნულია მაისის 16 და 17-ს კვირას და ორშაბათს, მუშტაიდში.

შემოწირულებათა წარმოგზავნა ამ ბაზრისათვის შეიძლება კნ. ოლგა თადეოზის ასულს ჯავუაგიანისთან, ნიკოლოზის ქუჩა, № 21.

პარასკევს, 14 მაისს, ალექსანდრეს ბაღში, ბავშვთათვის სამზრუნველო საზოგადოების ქონების გასაძლიერებლად, გამართული იქმნება

საგანგებო დღესასწაული.

იქვე გაიყიდება სათამაშოები. დაუკრავს სამხედრო მუსიკა და ზურნა. იქმნება აგრეთვე სიმღერები. ბაღი გაჩირაღდნებული იქმნება, საღამოს 8 საათზედ შუშხუნებს აუშვებენ. დასაწყისი ნაშუადღეის 3 საათზედ. მოზრდილთ უნდა გადაიხადონ 20 კაპ., ბავშვებმა—10 კაპ.

თუ ცუდი ამინდი იქნება, დღესასწაული გადაიდება. (4—უ.—1)

პირველი ეკრიმო სამკურნალო ექიმის ნავასარდიანისა
(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)
ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.
დილობამდინ:
ბ. ს. ნავასარდიანი, 11—12 საათ. საღოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.
ე. მ. ჩიქოვანი. 9—10 საათ. სნეულნი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანასიანცი—დილის 11—12 ს. ქალთა სენთ ავადმყოფებს.
ი. თ. ბროტსე

თიანი პაკეთი, რომელიც გაგზავნილი იყო იქ ტფილისის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორიდან.

*** „ახ. მიმ.“-ს ᲚᲘᲢᲧᲕᲘᲜᲘ, კავკასიის საფილოქსერო კომიტეტმა თავისს ინსტრუქტორებისთვის ახალი ინსტრუქცია შეიმუშავა. ამ ინსტრუქციის ძალით ინსტრუქტორებს მოქმედება გაფართოებულ იქმნა. მევენახობის გარდა მათ ყურადღება უნდა მიაქციონ მეგიდეობას, მებოსტნეობას, საქონლის მოშენებას და სხვას. უნდა მოკრიბონ ცნობები სოფლის მეურნეობის სხვა-და სხვა დარგის შესახებ, დახმარება აღმოუჩინონ სოფლელთ მეურნეობის საქმეში, ეცადნენ დაარსებულ იქმნას სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობანი და სხვა.

*** ამ დღეებში ტფილისში გარდაცვალა ვაჭარი ასტურ სერგეის ძე გირგიდოვი. ანდერძით გირგიდოვს შეუწირავს: 500 მან. სომეხთა ნერსესიან სემინარიისთვის, 500—ქალაქის სახელოსნო სასწავლებლისათვის, 500—სომეხთა სასაფლაოს ეკკლესიისათვის, 300—სოფლეთა წმ. გიორგის ეკკლესიის სამრევლო სკოლისათვის, 300—ჯიგარაშენის ასეთსავე სკოლისათვის, ორასორასი მანეთი—თავისს უფროს ოს ნოვრებს, ას-ასი მანეთი—მაღაზიის დანარჩენ მოსამსახურეთ და 500 მანეთი—ვარშავის იმ ქარხნის გაჯირვებულ მეშვეს, საიდგანაც გირგიდოვი საქონელს იწერდა. ამას გარდა გირგიდოვს დარჩა სახლი ამაღლების ქუჩაზედ. ამ სახლით სიცოცხლეში უნდა ისარგებლოს იმისმა ცოლმა, ხოლო შემდეგ ქალაქს გარდეეცემა იმ პირობით, რომ სახლის შემოსავლიდგან სტიპენდიები დაენიშნოს ტფილისის ღარიბ მოქალაქეთა მოსწავლე შვილებს.

*** მცხეთის ტაძრის განსაახლებლად ე. ი. ფეღინოვს გადაუცია ქალაქის მოურავისთვის 100 მან.

*** ტფილისის გუბერნატორის თანამდ. აღმასრულებელს ნება დაურთავს გიმარ-თოს გორის მაზრის სოფ. ბაყურიანში სასოფლო აფთიაქი.

*** ტფილისის საერთაშორო კრედიტის საზოგადოების საერთო კრება, რომელიც დანიშნული იყო 9 მაისს საზოგადოების წესდების შესაცვლელად, აღარ მოხდა, რადგან კრებას არ დაესწრო წევრთა კანონიერი რიცხვი.

*** 9 მაისს ყარსის რკინის გზაზედ შემდეგი უბედურება მოხდა. ღამის I-ლ საათზედ და 40 წ., სადგ. ნალბანდსა და კალტახჩას შუა მეშა მატარებელი № 24 გადასცდა ლიანდაგს და მოკალულ იქმნენ მაშინისტი ანტონოვი, მისი თანაშემწე გოგოლაძე და ვიღაც მგზავრი, რომელიც ორთქლ მავალში იმყოფებოდა მათთან ერთად. დაიმსხვრა მატარებლის 10 ბაკანი და 1 ვაგონი. მიზეზი მატარებლის გადავარდნისა ლიანდაგიდგან არ იციან. ამბობენ, რომ ძმიდედ დაშავებულა სამი კონდუქტორი, რომლებიც თურმე მატარებელზედ იმყოფებოდნენ.

*** 8 მაისს ტფილისში მოვიდა კავკასიიდგან ტფილისის ოლქის სასამართლოს ბრალდებელი ე. პ. ნიმანდერი.

*** 7 მაისს, საღამოს 9 საათზედ, მეეტლემ პეტრე პოროშინმა მიხეიილის ქუჩაზე ეტლი დაჯაჯა, წაავლია და მალულ დაამტვრია 13 წლის ბავშვი გიორგი თოთაშვილი.

*** ცხენების ბაზარზედ დიდუბეში ყოველ დღე მოჰყავთ ახალ-ახალი ცხენები; ყაიდველები მოვიდნენ კავკასიის სხვა-და-სხვა კუთხიდგან, უმეტეს ნაწილად-კი ქუთაისის გუბერნიიდგან.

*** კავკასიიდგან პარიკის გამოფენაზედ გასაგზავნ ნივთების მოსაგროვებელი ადგილი დანიშნული ბათუმში.

*** 7 მაისს მცხეთაში, როცა პეტერბურგიდგან ტფილისში მომავალი ფოსტა გადასხეულ, დიდი ბოღნა, რომელშიაც 3,000 მანეთი ფული იყო, გაჭრილი აღმოჩნდა, ერთი ჩანთაც გაჭრილი იყო და შიგ 83 ვერცხლის მანეთი ვეღარ ჰნახეს. ეს ამბავი მაშინვე აცნობეს ყველა სადგურებზედ და ქვეშეთის პოლიციის ბოქაულის ბ-ნ ფუტელაძის მიერ სწრაფად და მარჯვედ მიღებულ ზომების შემწეობით ქურდი აღმოჩნდა ფასანაურის სადგურის მეეტლე სარქის ავეტისიანეი, რომელსაც უნახეს 86 მან.

*** ტფილისის პოლიციმეისტრის განკარგულებით პოლიციამ მტკვარზედ დარაჯები დააყენა, რომლებმაც თვალ-ყური უნდა ადევნონ წყლის მომატებას ღამით; გარდა ამისა ბ-ნმა პოლიციმეისტერმა სთხოვა გორისა და ახალციხის მაზრის უფროსთ, როგორც-კი შენიშნით მტკვარის სწრაფად მოდინება, მაცნობეთ დეპეშითა.

ᲖᲘᲝ ᲛᲦᲕᲘᲛᲔᲝᲜᲐ ᲛᲝᲜᲐᲡᲢᲔᲠᲘᲨᲘ.

9 მაისს ქართველი ერი იხსენიებს ცხოვრებას წმ. და ნეტარის შიო მღვიმელისას, რის გამოც შიო მღვიმის მონასტრის წინამძღვარი ყოველად სამღვდელო გორის ეპისკოპოსი ლეონიდი 7 მაისს, საღამოს სახლიო მატარებელით გიმეზგარა ხსენებულს მონასტერში. წინა დღითვე მობრძანდნენ აქ მცხეთის დედათა მონასტრის წინამძღვარი იგუმენია ნინა თავისის მოლოზნებით და ქალთა გუნდით. ყოველად-სამღვდელო ლეონიდის განკარგულებით, ძვირფასს სტაქარს ურმები დაახვედრეს და მონასტრამდის ამით აბიდანეს.

მწუხრი და ცისკარი ღღესასწაულის დღეს ღილით აღრიან შესრულდა, ხოლო წირვა დაიწყო ათის ნახევარზედ. მწირველი ბრძანდებოდა ყოველად სამღვდელო ლეონიდი, დარიის მონასტრის მღვდელ-მონაზონის გერასიმეს და ადგილობრივ კრებულის თანამწირველობითა. აგრეთვე მოწვეული იყო ანჩისხატის ტაძრის მთავარ-დიაკონი დ. ჩოხელი. წირვასა და პარაკლისზედ ჰგალობდნენ ქართულად მცხეთის დედათა მონასტრის ქალთა გუნდი ქ-ნ ოქროპირიძის ლოტბარობით და ეპისკოპოსის ლეონიდის-მიერ მიწვეულნი ამ დღისათვის ქ. ტფილისიდგან ბ-ნნი ი. ნათინაძე, დ. მოლოდინაშვილი და ი. რომანიშვილი.

არ იქნება ურიგო ქალთა გალობის შესახებ ორიოდე სიტყვა ვსთქვათ. სწორედ დიდის მადლობის ღირსია ქ-ნი ოქროპირიძისა, რომ თავისი შრომა და მეცადინეობა არ დაუზოგრია და სასურველს ნიადაგზედ დაუყენებია და მოუწყია თავისი გუნდი. ეტყობა თვით ლოტბარს ქართულის გალობის გემოვნება სისხლსა და ხორცში ჰქონია გამჯდარი და მგალობლებისათვისაც უცვლელად გარდაეცია ეს გემოვნება, რომ ასე გემოიანად ჰგალობდნენ, რომელშიაც თვით მოლოზნებიც იღებენ მონაწილეობას. დიაღ, დიდად სასიამოვნო იყო მათი ნაზის ხმით ტკბილისა და გულის წარმტაცის ქართულის გალობის მოსმენა ამ დღეს. ამ გუნდში მთქმელსა და მოძახილს მოსწავლე ქალები იძახიან და რადგანაც ბანის თქმა პატარა ქალებს არ ძალუძთ, ამ შემთხვევაში ბანს მოლოზნები ამბობენ, რაიცა სასიამოვნო ჰარმონია გამოდის.

სამწუხაროდ, უამინდობისა გამო, მლოცველი ცოტა დაეს-წრო ამ დღეს. წინა დღითვე საღამოს დაწყებული ვიდრე გათენებამდის კოკისპირული წვიმა არ შეწყვეტილა. წირვის შემდეგ გამოიდგა, რის გამოც ცოტა დანაყრების შემდეგ ხალხი დარს დაეშურა და მალე გამოიხვეტა, მხოლოდ იგუმენია ნინა და ქალთა გუნდი დარჩნენ მონასტერში მეორე ღღემდის, მოლოზნები კი გამოისტუმრეს მცხეთას თავიანთს საყოფელში. დიდის მადლობის ღირსი ბრძანდება წინამძღვარი ამ მონასტრისა, რომ ყველაფერი რიგზედ იყო მოწყობილი ამ ღღისათვის და ერთი მლოცველიც არ გამოუსტუმრებია უმადური. მათი მეუფეცა იქ დაჰყოფს რამდენსამე ღღეს მონასტრის საქმეებისა გამო.

დ. მოლოდინაშვილი

დაბალ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ᲡᲝᲤ. ᲔᲤᲠᲐᲘᲛᲘᲜᲘ, (სიღნაღის მაზრა).

ვეკითხნი ისტორიულად შესანიშნავი სოფელია თავისის ტახტ ნანგრევებითა და ტაძრებით. იყო დრო, როცა ვეკითხა სხვა სოფლებსა სჯობდა როგორც შეძლებით, აგრეთვე სხვა გვარ კეთილ მოწყობილებით, მაგრამ ეხლა ეველას ჩამორჩა უკან მოუსხეულობით, სიღარიბით და უმეცრებით. თუმცა ერთ-კეთილი სამინისტრო სკოლა არის აქ, მაგრამ კლასები თავიანთი შეიდასა-კი შიგ კვრა ჭზრდიან სხვა-და სხვა მიზეზისა გამო. სოფელს არა ჭეფავს მოთავე კაცი, რომ სასოფლო საქმეებს ხელმძღვანელობდეს. როგორა ვთქვათ, რომ ამრთოდ სოფლისთვის სრულიად არავინა ზრუნავდეს! არა, ჩვენშიაც მოიპოვებიან ისეთნი, რომელთაც ესმით სიზოგადო კეთილდღეობა და სოფლის კეთილ-დღეობა, მაგრამ რას იზამენ, როდესაც ათასი მოწინააღმდეგე ედგაბა წინ. მაკლდათად, ეველას კარგად კითია, რომ სოფლისთვის საჭროა კარგი გზები მინდვრისა და ტყისა, საჭროა აგრეთვე შეა სოფელში იყოს შომდინარე წყალი. ბევრ ამ ორის წლის წინად თავად ზაქარია ადიბის ძე ბაბაევმ მოიწადინა სოფლიდგან ადგზნამდის გზის გაკეთება, რომ სოფლელებს არ ეწვალთ და საჭროებიც უფრო-ოდ არ ეწვალებინა. პირველად თუმცა სალხს გაუხარდა და კიდეც შეუდგა გზის კეთებას, მაგრამ გამოჩნდნენ წინააღმდეგნი, ხალხს ეუფლა სიტრუფანტენს და ხელი აიღეინეს მეშეობისაგან. დღესაც ისევ სოფელელები და საჭონელი წვალობს ეეზოობით. ან თავად ზაქარია ბაბაშიეს რაღა ეუქნა ძალა ისმარის, როცა ნება-ეოფლობით და დრეკეებთ ვერა გაუწყობა.

ადგილობრივ მღვდელს თომა ასათიანს შეაგონებთ შეა სოფელზედ წყალი გამოიეეანეს. ბევრმა ბილეჩი, ბოსტნები გაჭმარა და რწეკვლნენ; შანარი ფრანეველებისაგან და საჭონლისთვისაც კარგი იყო; კლეხები ადგილად სწყმდნენ ეანსახეს, რაც წყალი მზედ ჭ�; ერთის სიტეეთ, დიდი სიკეთე მოჭქონდა შიდა სოფელში მოდენილ წყალს, მაგრამ სხვა სოფლებსა სჯობდა როგორც შეძლებით, აგრეთვე სხვა გვარ კეთილ მოწყობილებით, მაგრამ ეხლა ეველას ჩამორჩა უკან მოუსხეულობით, სიღარიბით და უმეცრებით. თუმცა ერთ-კეთილი სამინისტრო სკოლა არის აქ, მაგრამ კლასები თავიანთი შეიდასა-კი შიგ კვრა ჭზრდიან სხვა-და სხვა მიზეზისა გამო. სოფელს არა ჭეფავს მოთავე კაცი, რომ სასოფლო საქმეებს ხელმძღვანელობდეს. როგორა ვთქვათ, რომ ამრთოდ სოფლისთვის სრულიად არავინა ზრუნავდეს! არა, ჩვენშიაც მოიპოვებიან ისეთნი, რომელთაც ესმით სიზოგადო კეთილ-დღეობა, მაგრამ რას იზამენ, როდესაც ათასი მოწინააღმდეგე ედგაბა წინ. მაკლდათად, ეველას კარგად კითია, რომ სოფლისთვის საჭროა კარგი გზები მინდვრისა და ტყისა, საჭ�ა აგრეთვე შეა სოფელში იყოს შომდინარე წყალი. ბევრ ამ ორის წლის წინად თავად ზაქარია ადიბის ძე ბაბაევმ მოიწადინა სოფლიდგან ადგზნამდის გზის გაკეთება, რომ სოფლელებს არ ეწვალთ და საჭონელიც უფრო-ოდ არ ეწვალებინა. პირველად თუმცა სალხს გაუხარდა და კიდეც შეუდგა გზის კეთებას, მაგრამ გამოჩნდნენ წინააღმდეგნი, ხალხს ეუფლა სიტრუფანტენს და ხელი აიღეინეს მეშეობისაგან. დღესაც ისევ სოფელელები და საჭონელი წვალობს ეეზოობით. ან თავად ზაქარია ბაბაშიეს რაღა ეუქნა ძალა ისმარის, როცა ნება-ეოფლობით და დრეკეებთ ვერა გაუწყობა.

ადგილობრივ მღვდელს თომა ასათიანს შეაგონებთ შეა სოფელზედ წყალი გამოიეეანეს. ბევრმა ბილეჩი, ბოსტნები გაჭმარა და რწეკვლნენ; შანარი ფრანეველებისაგან და საჭონლისთვისაც კარგი იყო; კლეხები ადგილად სწყმდნენ ეანსახეს, რაც წყალი მზედ ჭється; ერთის სიტეეთ, დიდი სიკეთე მოჭქონდა შიდა სოფელში მოდენილ წყალს, მაგრამ

ლევია, სადღაც ჯუჯღლეში ჩასცვივნია და მუქიის პაწია ᲗᲣᲠᲥᲣᲦᲐ-ნასავით ძლივსღა მოსჩანან მის ნიბეტუ-ვაივაგლახით ყვითლად დამუკნარ-დანაოჭებულს სახეზე, რომელიც ერთს დროს გაეცცლილსფერებული საბზეურივით კაშკაშებდა საარაკო სილამაზის იალ-ციალ-ჰარილით, და დღეს კი მისი დაკაჩლებული თმა-წარბ-წამწამი და მოჭუოლ-დაკერებულის ცხვირის ნესტოები იმ.ს-ღა ფიქრობინებენ მნახველს, რომ ოდესმე რაღაც ავი სატკივარი, ანუ როგორც ხალხი უწოდებს, „ენ-კარი“ ჰქონია ამასო.

შემოჰკრავენ თუ არა ეკკლესიის ზარს, მის ხმის გაგონების უმალვე ბებია ხვარამზე ამას წამოიძახებს ხოლმე: „ჯაან! შენი მადლისა და სახელის პირიმეო*, და თან დიდის სასოებით იწერს პირჯვარს, იხვევს შავს შალმანდილს შავს კაბა-ტალმაზე, იღებს თავის ჯოხ ყავარჯენს დაჩხრიმეულს ხელში კანკალით და მძიმე-მძიმედ მიიკავებს წელში ძალზედ ამოღეუნული ეკკლესიისკენ.

ისე უყვარს ბებია ხვარამზეს ღვთის ლაღადი და ვეღრება, რომ არც ერთს კვირა-უმეე და საუფლო ღღეს არ დაკალდება წირვა-ლოცვას და დედ-მარხვაში და მარიამობის მარხვაში ხომ იმაზედ წინ ვერავინ ეზიარება. ვინ იცის, იქნება ბებაა ხვარამზე იმ ცოდვების მოსანანებელადაც ეიარებოდა ისე ბეჯითად ეკკლესიაში და იმის მოტევებას ევედრება ღმერთს ისე გულ მხურვალედ, რომ სხვა მრავალ ცოდვების გარდა, თავის სიცოცხლეში სულ მკირედ ერთი ორასი მეუკელ მოწყვეტილი ადამიანი მაინც ეყოლება უ.ერო-ეამოდ საიქოოს გასტუმრებული თავის უშვილობის წმალით და ამავ შხამ ხიბლიანის წმალით საცოდავად დახიანებულ-დაავადებულს ცოცხლებს და იმთ-საევ დაზარფებულ-დანალიტებულს ჩამომავლობას ხომ ვინ მოსთვლის!

ვინ იცის, იქნება ბებია ხვარამზე ადამიანების მკვლელად არცკი სთვლის თავის თავს და მრთელი სწამს და სჯერა, რომ მისი უშვილობის წამალი „მარტო მოუქრისტიანებელს ჩასასულებს“ ჰხოცავდა ᲦᲛᲘᲗ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲘ ᲓᲐᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲡᲐᲜ ᲑᲝᲭᲝᲜᲔᲑᲘᲡᲐᲜ ᲘᲮᲝᲪᲐᲕᲓᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲜ. ᲘᲥᲜᲔᲑᲐ ᲑᲔᲑᲘᲐ ᲮᲕᲐᲠᲐᲛᲖᲔ ᲛᲐᲒᲐᲠᲘᲗᲐᲜᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲡᲐᲜ ᲑᲝᲭᲝᲜᲔᲑᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐᲛ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ᲛᲔᲢᲘ ზოგიერთნი სოფლისთვის არა კეთილის მდომნი კამოწყდენ და წყალი მოსვლის სათაკვლე

დამაკვირდი

ჩვენ გეზიარნი კარნ სოფლისანა,
სიმასხარნ�o აქ დარჩებას.

როსტომიანი

* * *

მოწყალება ბუნებით არს კაცსა თანა.

ვენედიკტონ იერომონახი

* * *

სოფელი მსჯავს არს ზედ ეკლესა მდგელ-კარისა.

წმ. ეფრემ

ᲛᲣᲠᲩᲔᲚ-ᲬᲐᲮᲒᲝᲗᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ

(ამოკრებილი ამბები)

როგორც გაზეთებიდგან უთუოდ ეხსომებათ მკითხველებს, ევროპაში ლაპარაკი აღძრეს იმის შესახებ, რომ აფრიკის ერთის ნაპირიდგან, სახელოდობრ ქაირიდგან მეორე ნაპირამდე,—კაპშტადტამდე რკინის გზა იქმნას გაყვანილი. ამ განზრახვას ბევრმა ეშვის თვალით შეხედა: მათის აზრით ჯერ-ჯერობით ძნელია ამ პროექტის განხორციელება. საქმე ის არის, რომ აფრიკის შუაგული ადგილი, სადაც რკინის გზამ უნდა გაიაროს, ევროპელთაგან გამოუკვლეველი და დაუდგენელია, ხოლო გამოუკვლეველ ადგილში რკინის გზის გაყვანა ადვილი საქმე არ არის. გარდა ამისა ჰავაც ისეთია, რომ მეშობას ხელს შეუშლის. მაგრამ მაინც ეშვი ინშობა, რომ დღეს თუ არა ხვალ ამ განზრახვას ევროპიელნი სისრულეში მოიყვანენენ. როდესაც პირველად ლაპარაკი დაიწყეს კაპშტადტსა და ქაირს შორის ტელეგრაფის გაყვანის შესახებ, მაშინაც ბევრმა განუხორციელებლად სცნო ეს საქმე, მაგრამ მაგალითმა სულ სხვა დამტკიცა: სულ ცოტა ხანი კიდევ და ტელეგრაფი მზად იქმნება.

აფრიკის შუაგულ, სხვებზედ უფრო უცნობ და გამოუკვლეველ, ადგილას, ნიასსია და ტანგანაიკის ტბებს შუა სატელეგრაფო მავთულების გამართვა მიწდომილი აქვს ორს გეომეტრს. ერთი მათგანი,—ოტტო ბერინგერი შემდეგს საინტერესო ცნობებს იუწყება ამ ადგილების და იქ მცხოვრებლების შესახებ. ეს ადგილები დღემდის არც ერთ ევროპიელს არ დაუვლია. ბერინგერს კარგად შეეწყალენა როგორც იქაური მიწა-წყალი, ისე მცხოვრენი ზანგები. მეშუბად, ტელეგრაფის გაყვანის დროს ბერინგერს ეს ზანგები ჰყოლია. ჩემი ყურადღება მიიქცია, ამბობს ბერინგერი, ზანგების ერთმა ტომმა, რომელიც ტანგანაიკის ტბის ნაპირებზედ სცხოვრობს. ამ ტომის ქალები და კაცები ბინრჩევან სხვათაგან სილაჩაზით და კარგის აგებულებით. სცხოვრობენ მაღალ ბალახისაგან მოწნულ კოხტაში და საკმაოდ ლამაზ ადგილებში. მამაკაცები სამაგალითო მონადირენი არიან. ხან-დახან ხანენებს აგებენ და უზარ-მაზარ მხეცებს,—მარტორქებსა და ბეგემოტებს ამ ზანგების შემწეობით იჭერენ. ეს ტომი კერპთაყვანის მცემელია და მეტად ცრუმორწმენე. საშინლად ეშინიათ მათ კანის ავადმყოფობისა. ასეთ ავადმყოფს სოფელში არ აყენებენ, ტყეში მიჰყავთ და იქ ხეზედ მიბმულს ლომებს უტოვებენ ვახშად.

ეს ზანგები სამაგალითო მეშუბენ ყოფილან. ბერინგერს მუშებად მხოლოდ 10 თეთრი ჰყოლია, დანარჩენი, 1000 კაცზედ მეტი, ამ ტომის ზანგები ყოფილან. თეთრ კაცს არ შეეძლიან იქ მეშობა განუწყვეტელის წვიმების გამო. მეშუბენი ხუთ ჯგუფად არიან გაყოფილი. ერთი ჯგუფი 200 ზანგისაგან წინ მიდისდა ტყესა ჰკაფავს, მეორე ჯგუფი—რამდენსმე ვერსის მანძილზედ მისდევს პირველს, ბილიკს აკეთებს და იმ ადგილებსა ჰნიშნავს, სადაც სატელეგრაფო ბოძები უნდა ჩაისვას; მესამე-თხრილებს ამზადებს ბოძების ჩასარჭობად; მეოთხე—ბოძებს ურჭობს და მეხუთე—ზედ მავთულებსა ჭკიდებს. ბოძები თეფსისა, ინგლისში მომზადებული. ზოგ ადგილებში, სადაც სპილოებია ბლომად, ბოძებს ძალიან ღრმად ურჭობენ მიწაში, რადგან სპილოები ხშირად ეხახუნებიან და აქცევენ.

ზანგები დილის 5 საათიდგან საღამოს 6 საათამდე მეშობენ. ქირაობენ მეშუბს მთელს თვის ვადით. ფულის ნაცვლად მათ იაფ-ფასიან ჩითეულს აძლევენ. ერთის თვის მეშობაში ზანგი იღებს 15 არშინს ჩითს. ბევრი ბევრი არშინი ამ ჩითისა 10—15 კაპ. ღირდეს, ასე რომ მთელის თვის მეშობაში, ფულად რომ ვინაგარიშოთ, ზანგს ეძლევა სულ მანეთ-ნახევრიდგან ორ მანეთ ნახევრამდე ე. ი. დღეში 5 ან 6 კაპეიკი.

* * *

ერთის ფრანგულს ჟურნალს მიუმართავს ხელის მომწერთათვის და უკითხნია, ვინ მიგაჩნიათ დღეს საფრანგეთში უპირველეს რომანისტად, რომანისტთა მეფედ. რედაქციას 5,522 კაცისაგან მიუღია პასუხი. აქედგან „რომანისტთა მეფედ“ 2,357 კაცს დაუსახია ემილ ზოლა, 1723 კაცს ანატოლ ფრანსი, 443—პიერ ლოტი, 426—ოქტავ მირბო, დანარჩენ სხვა უფრო უმნიშვნელო რომანისტები დუსახელებიათ.

ᲒᲐᲛᲝᲚᲐᲓᲔᲑᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐ

—

თუკის ტკბილს ძალისა ჭრეგებს, თუ ავადმოფს მარდაინის ფრანგულის ჩრეთ დაუზიანეთ ოპა. თუ ტკბილი კიდეც გინუშერდ და სუზოგადოდ დრო გაშეშეებთა აქეს, ზუზოზედ, საუზმის ერთის საათის წინად ეს წამალი უნდა ადიოთ სუშლის ორის კოკუზის ოდენ, ანსინთ 6—8 კოკუზ ტნელს წყალში და დაადეგინოთ ავადმეოფს.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა საგენტოსაგან)

8 მაისი

ᲒᲐᲐᲒᲐ. სამშვიდობო კონფერენციის პირველი კრებას ფორმალიური ხასიათი ჰქონდა. ამ კრებაში მონაწილეობა მიიღეს ყველა დელეგატებმა. ტრიბუნაზედ რამდენიმე კორესპონდენტი იყო. 2 საათზედ მოვიდა ჰოლანდიის გარეშე საქმეთა მინისტრი ბოფორი. კონფერენციის წევრებს სერთუკები ეცვათ. ბოფორმა თავმჯდომარის ადგილი დაიჭირა და სიტყვა წარმოსთქვა. შემდეგ წინადადება მისცა კრებას, რუსეთის იმპერატორს დეპეშა გაუგზავნოს და აარჩიოს თავმჯდომარედ რუსეთის ელჩი. ეს წინადადებანი ერთხმად მიიღო კრებამ. სტაალმა თავმჯდომარის ადგილი დაიჭირა. იმის მარჯვნივ ბოფორი დაჯდა. სტაალის სიტყვა ყველამ მოიწონა. შემდეგ სტაალმა წინადადება მისცა კრებას, ნიდერლანდის დელეგაციას დეპეშა გაუგზავნოთო. კრებამ ეს წინადადებაც შეიწყნარა. კრებამ შეიწყნარა აგრეთვე სტაალის წინადადება იმის შესახებ, რომ არჩეულ იქმნენ ბოფორი სპატონო თავმჯდომარედ, ხოლო ნიდერლანდის მთავრობის წარმომადგენელი, ბარონი კარნბეკი—ვიცე თავმჯდომარედ. შემდეგ დანიშნულ იქმნა 9 მდივანი. შეწყნარებულ იქმნა სტაალის წინადადება—კონფერენციის კამათის არ გამოქვეყნების შესახებ.

ᲒᲐᲐᲒᲐ. დელეგაციის მეთაურნი დილით ბარონ სტაალთან შეიკრიბნენ და მოიღაპარაკეს სამის კომისიის არჩევის შესახებ. პირველ კომისიის შინდობილი ექმნება საგანი შეიარაღების შემცირების შესახებ; მეორეს—საერთა-შორისო, სამედიატორო სასამართლოს შესახებ; მესამეს—სამხედრო კანონები უნდა შიმუშავოს. კომისიების წევრებს დელეგაციების მეთაურნი დანიშნავენ. ორშაბათს ან სამშაბათს კომისიები უთუოდ შეიკრიბებიან თავმჯდომარეებს, ვიცე-თავმჯდომარეებს და მომხსენებლების ამოსარჩევად. ყველა იმ ერს, რომელსაც დელეგატი ჰყავს წარმომადგენელი კონფერენციაზედ, წარმომადგენელი ეყოლება თვითოეულს კომისიაში. ხვალიდგან ჟურნალ-გაზეთების წარმომადგენლებს კრებებზედ აღარ შეუშვებენ. კონფერენციის წევრნი სამშაბათს დედოფლის წინაშე წარსდგებიან.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. „Times“ ტოკიოდგან დეპეშით ატყობინებენ: „ხმა დადის, რომ ვიოოომ გერმანია სცდილობს შეიძინოს კუნძული კულანსუ, რომელიც ამოას პრიდაპირ მდებარეობს. „ვოლფის საგენტო“ ამბობს, რომ ეს ამბავი სიმართლეს მოკლებულიაო.

ᲡᲢᲝᲙᲰᲝᲚᲛᲘ. გემი „ანტარკტიო“ ექსპედიციითურთ, რომელსაც პროფ. ნატგორსკი ჰყვითურობს, გრენლანდიის ალმოსავლეთ ნაპირისაკენ გაემართა ანდრეს საძებნელად.

9 მაისი.

ᲒᲐᲐᲒᲐ. მეორე კრება კონფერენციის დღესა ჰქონდა დილის 11 საათზედ. სტაალმა წინადადება მისცა კრებას შეიწყნაროს გუშინდელი დადგენილებანი კომისიებისა. კონფერენციამ შეიწყნარა როგორც ეს წინადადება, აგრეთვე ისიც, რომ კონფერენციის კრებების შესახებ ცნობები ჟურნალ-გაზეთებს კონფერენციის ბიურომ გადასცეს ხოლმე. კრების შემდეგ ზოგი დელეგატი იქვე დარჩა კომისიების შესადგენად.

ᲰᲐᲠᲘᲖᲘ. საკასაციო სასამართლოს ყველა წევრმა დღეს უწყება მიიღო, რომელშიაც ნათქვამია, რომ წევრები 18 მაისს უნდა შეიკრიბნენ დრეიფუსის საქმის გამო.

ᲰᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. 9 მაისს ხელმწიფე-იმპერატორი და ხელმწიფა იმპერატორიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასულ უაგვუსტოესის ასულებით გადაბრძანდნენ საზაფხულოდ ცარსკოე სელოდგას ახალს პეტერგოფში, „ალექსანდრიას“ ადგილას.

9 მაისს მისის უდიდებულესობის ხელმწიფე იმპერატრიცის მარიამ თეოდორეს ასულის კირსანირის პოლკის პარადი იყო. პარადს დაესწრნენ ხელმწიფე იმპერატორი, ხელმწიფა იმპერატრიცა მარიამ თეოდორეს ასული, დიდნი მთავრნანნი და დიდნი მთავარნნი. პარადის შემდეგ გატრნოს სასახლეში უმაღლესი საუზმე გაიმართა.

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘ. წუხელ კოლომნაში, სტროგუვეს მანქანების საკეთებელ ქარხანაში, ცეცხლი გაჩნდა, რომელიც ჯერ კიდევ არ ჩაუქვრიათ. დაიწვა ხის მასალა, რომელსაც დაქერილი ჰქონდა ხუთი დესიატინა ადგილი, და შემდეგ ცეცხლი გადავიდა ვაგონნებისა და ნიმუშების საკეთებელ სახელოსნოებზე. დაიწვა საწყობში ხეტყე, სახელოსნოები, მუშების სახლები. რამდენიმე მილიონის ზარალია.

10 მაისი

ᲒᲐᲐᲒᲐ. სტაალის სიტყვის შესახებ კონფერენციის დღეგანდელს კრებაში იუწყებიან, რომ ორატორმა უმთავრესი ზნიშვნელობა მისცა სამედიატორო სასამართლოს, მეორე ადგილი დაუთმო სამხედრო კანონებს, ხოლო მესამე ადგილი—შეიარაღების შემცირებასაო.

ᲒᲐᲐᲒᲐ, სტაალმა შემდეგი ს